Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

# СВОБОДА SVOBODA



УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 5. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 11-го СІЧНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 11, 1955. No. 5. VOL. LXII.

## ПІСЛЯ ЗВЕРНЕННЯ „ПРО СТАН УНІЇ", ПРЕЗИДЕНТ ПОСИЛАЄ ДО КОНҐРЕСУ ДАЛЬШІ ПРОЄКТИ

Вашинґтон. — Після свого програмового звернення про Стан Унії в дні 6 ц. м. на спільному засіданні Сенату й Палати Репрезентантів, през. Айзенгавер дня 10 січня звертається до Конґресу з посланням про полегші для торгівлі з закордоном. Це послання президента є перше з серії цілого ряду звернень, в яких президент буде докладніше розвивати окремі справи, про які він згадував в своїй промові про Стан Унії, виголошеній 6 січня цього року. В політичних колах передбачають, що законопроєкт про полегші для торгівлі з закордоном має найкращі вигляди на те, щоб його прийняв 84 Конґрес, в якому вирішує демократична більшість. Президент домагався лібералізації закону про торгівлю з закордоном ще 30 березня минулого року, але контрольований республіканцями Конґрес не погодився на зменшення мита від закордонних товарів і продовжив повновласті президента зменшувати мито тільки на один рік. Тепер вже внесено узгіднений з урядовими колами законопроєкт, щоб повновласті президента, які кінчаються 12 червня цього року, продовжити на три роки. Згідно з новим законопроєктом президент мав би право кожного року зменшувати мито на п'ять відсотків в порівнянні зі станом, який буде 1 липня цього року. Цей законопроєкт вніс першого дня цієї сесії демократичний конґресмен Джері Купер, голова Комісії Способів і Метод в Палаті Репрезентантів. Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн заявив, що він поставить цей законопроєкт на перше місце нарад в палаті. Одночасно голова громадської групи Луїс Г. Пінк звернувся з просьбою до президента і Конґресу, щоб збільшити торгівлю з комуністичними державами, щоб була більша господарська співпраця між Сходом і Заходом. В заяві цієї групи говориться про те, що самі ЗДА не будуть мати більшої користи з полегші в торгівлі з комуністичними державами, але американські союзники в Европі потребують торгувати з комуністичними державами для оживлення своєї економіки, а більша господарська рухливість американських союзників в Европі лежить і в інтересі ЗДА. У зверненні про стан Унії президент заторкнув такі справи: редукцію деяких імпортових мит; технічну допомогу для малорозвинених країн, себто продовжування дотеперішньої політики уряду щодо допомоги закордонних країнам; поширення закону про військовий побір; предложення нової програми про вишколення військових резерв; у зв'язку з цим останнім — продовження на дальших два роки т. зв. оборонного продукційного акту, що пов'язує промисл із оборонною підготовою країн; справу водних резерв; справу будови нових шляхів; справу публічних робіт; допомогу на випадок посухи для дрібних фармерів; продовження т. зв. акту про малі бизнеси; справу будови нових мешкальних домів; поширення медичної допомоги; справи, зв'язані з публічною освітою і допомогою для неї збоку держави; заповідь збільшити мінімум винагороду з 75 цт. за годину на 90 цт.; перевірку робітничого закону Тефта-Гартлі; підвишку для державних службовиків, включно з поштовиками, при чому мала б прийти й підвишка поштових оплат; справу підвишки платень для членів Конґресу й судівництва; злагіднення іміґраційного закону МекКаррена; справу признання прав стейту Гавайським островам і Алясці; врешті признання права голосування 18-річним громадянам. Деякі з тих справ знаходились вже в попередній каденції Конґресу й тепер будуть відновлені, інші наново зголошені. Назагал реакція всього Конґресу була дуже позитивна, зокрема позитивно поставилась більшість демократів. Проте, провід демократичної партії, конкретно її голова Голл, різко скритикував те звернення президента.



Президент Айзенгавер виголошує перед 84-и м Конґресом своє послання про Стан Унії.

## Нема виглядів на зміну закону МекКаррана-Волтера

Вашинґтон. — В політичних колах передбачають, що немає виглядів на те, щоб 84 Конґрес змінив іміґраційний закон МекКаррена-Волтера. Цей закон ухвалено в 1952 році проти „вета" тодішнього президента Геррі Трумана. Президент Айзенгавер обіцяв під час виборчої кампанії змінити цей закон, і в своїм зверненні про Стан Унії в 1953 році домагався зміни цього закону, але Конґрес, в якому більшість мали республіканці, не зробив жадних заходів в цьому напрямі. Тепер президент Айзенгавер знову звертається з цією справою, але вже до демократичного Конґресу, домагаючись зміни в законі МекКаррена-Волтера, в якому є багато „поважних і несправедливих обмежень". Головою Підкомісії для справ іміґрації в Палаті Репрезентантів має бути один із співавторів цього закону — демократичний конґресмен Френсіс Е. Волтер, який обороняє цей закон, кажучи, що в ньому немає расових і релігійних обмежень. Головою Підкомісії для іміґраційних справ у Сенаті має бути демократичний сенатор Гарлі М. Кілґор, який був проти ухвалювання закону МекКаррена-Волтера, але в політичних колах сумніваються, чи в Сенаті буде потрібна більшість для зміни цього закону, як цього домагається конґресмен Віктор Л. Анфусо. Цей бруклинський конґресмен твердить, що іміґраційний закон МекКаррена-Волтера треба б зовсім змінити, щоб він дійсно „відповідав американським поглядам про справедливість і чесну гру".

## Москва звільнила 2-х американців з в'язниці

Берлін. — До Західнього Берліну прибули два американські громадяни, які довгі роки були насильно притримувані в совєтських концентраційних таборах. 31-річний Джан Нобел з Дітройту був арештований большевиками в 1945-му році у Дрездені разом з його батьком за те, що вони відмовились зняти з свого вікна американський прапор. Їх обох заслали на Сибір, але батька випустили на волю в липні 1952-го року і він має бизнес в Дітройті. Другим звільненим американцем є вояк Вільям Марчук з Норріставну у Пенсилвенії, — тепер 38-річний, який щез у Берліні 11-го лютого 1949 року. Разом із ним зник був другий вояк, Вільям Вердайн, але большевики відповіли на відповідну американську ноту, що вони нічого про Вердайна не знають, дарма що недавно один австрійський поворотець казав, що бачив його разом із Ноблем і Марчуком. Джан Нобель і Вільям Марчук перебували в концентраційному таборі на Воркуті. Вони здорові, одягнені в поганеньких, хоч нових, совєтських цивільних вбраннях. Марчука арештували, як дезертира.

## КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ІТАЛІЇ БУНТУЄТЬСЯ ПРОТИ СВОГО ШЕФА

Рим. — Конгрес комуністичної партії Італії, другої найсильнішої італійської політичної партії, що має майже одну третину послів в італійському парляменті, розпочався в неділю 9-го ц. м. під знаком бунту поважної частини партійних членів проти партійного лідера, Пальміра Толіятті. Цей конґрес, перший від 1951 року, розпочався три-годинною промовою названого партійного „вождя", в якій той представляв жах атомової війни, яка — мовляв винищить людство і його цивілізацію, закликав до „мирової офензиви" і до примирливости супроти тих партій, з яких можна б створити „народній фронт" та оминав атак проти ЗДА й Ватикану. Саме ця „лагідна" лінія комуно-італійського лідера викликує віддавна спротив серед партійних рядів, а у проводі „бунтарів" стоїть сенатор Пієтро Секчія і посол Луїджі Лонґо. Вони задемонстрували свою нехіть до партійного шефа своєю поведінкою під час його згаданої тригодинної промови.

## Вилсон зізнаватиме в справі зменшення армії

Вашинґтон. — Комісія Збройних сил в Палаті Репрезентантів запросила секретаря оборони Чарлза Е. Вилсона, щоб він зізнавав публічно в справі пропонованого президентом Айзенгавером зменшення наземних військ ЗДА. Гадають, що Вилсон зізнаватиме перед комісією 24 січня, а після нього в цій самій справі зізнаватиме ще шеф штабу армії, генерал Метью Б. Ріджвей. Голова Комісії Збройних Сил конґресмен Карл Винсон заявив, що справу цих переслухань вирішено на обіді в Пентаґоні, який секретар оборони Вилсон влаштував для бувшого голови цієї комісії республіканського конґресмена Дюї Шорта і для нього, теперішнього голови Винсона. Винсон давніше виступав проти зменшення збройних сил ЗДА, але тепер дещо злагіднив те своє становище. Конґресмени Винсон і Шорт заявили, що уряд погоджується, щоб справу збільшення резерв ЗДА не лучити з справою обов'язкового загального вишколу.

## ГАММЕРШИЛД ВЕРНЕТЬСЯ ЦЬОГО ТИЖНЯ З КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ

### ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН КОНФЕРУВАВ УЖЕ З ЧУ ЕН-ЛАЄМ ПОНАД 12 ГОДИН. — ВІД'ЇЗД З ПЕЙПІНҐУ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ НА ВІВТОРОК 11 СІЧНЯ

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд вперше конферував з комуно-китайським прем'єром три і пів години в минулий четвер, — потім знову поверх три години в п'ятницю і 5 годин в суботу. Четверту й останню нараду призначено на понеділок. Його від'їзд з столиці Китаю назначено на вівторок, при чому Гаммершилд летітиме до З'єдинених Держав через Токіо. Він хоче бути в Ню Йорку перед 17-тим ц. м., коли то почнеться наукова конференція в справі застосування атомової енерґії для мирових цілей.

В конференціях генерального секретаря ОН з комуно-китайським прем'єром беруть участь крім названих двох головних учасників ще такі особи: Ахмед Бохарі, підсекретар ОН, Пер Лінд, персональний секретар Гаммершилда, Гомфрі Валдок, професор міжнародного права, і Ґустав Найстром, лютеранський місіонар, який служив за перекладача. З комуно-китайського боку були приявні Чанґ Ган-фу, заступник міністра закордонних справ, — Тунґ Єх-чісн, директор департаменту для справ міжнародних зв'язків, і професор Чу Кенґ-чен, дорадник Чу Ен-лая. Про зміст і вислід дотеперішніх нарад не подано ніяких інформацій. Крім цих офіційних нарад, делеґація Об'єднаних Націй взяла участь в одному бенкеті, одному прийнятті та зробила кілька проґулянок автами до цікавих міських і підміських об'єктів. З коментарів міжнародної преси на тему візити Гаммершилда в Пейпінґу — звертають на себе увагу оптимістичні голоси шведської преси, яка стоїть близько до особи Гаммершилда, шведського дипломата: ще поки Гаммершилд зробив свою пропозицію виїхати до комуністичного Китаю на побачення з Чу Ен-лаєм — та подорож була так докладно підготовлена дипломатичним шляхом, що невдача була згори виключена, — впевняє шведська преса. Проте американська преса не виказує великої надії, що Гаммершилдові вдасться звільнити з комуно-китайської в'язниці американських летунів, без особливо великих політичних концесій для комуно-китайських шантажистів.

## Ноель Філд знову зник на Мадярщині

*Відень. — Американський* амбасадор в Будапешті повідомив, що він втратив зв'язок з парою американських громадян, Ноелем і Гертою Філдами, які були випущені на волю після 5-річної в'язниці і спершу перебували в санаторії для підлікування себе, а потім зникли, не подавши амбасаді своєї нової адреси. В комуністичній пресі появилась вістка, що Ноель і Герта Філди не захотіли вертатися на Захід і просили „політичного азилю" на Мадярщині, що його й дістали. Американська амбасада хотіла перевірити, чи те комуно-мадярське повідомлення відповідає правді, але не змогли зробити це, бо самі Філди десь зникли. В американській пресі писалось про них від довшого часу, як про комуністів, чи комунізуючих, а навіть як про можливих учасників шпигунської роботи Гісса. Тим часом уперше прийшов лист від Еріки Глязер Валлах, прибраної доньки Філдів, яка 6 років тому виїхала була до східньої частини Берліну, щоб шукати за Філдами. Її саму арештували й запроторили до концентраційного табору на Воркуті, відкіля вона тепер написала листа до своєї рідні до Лондону.

## Мендес-Франс хоче обмежити значення партій

Париж. — Французька рада міністрів прихильно поставилась до пропозиції прем'єра Мендес-Франса привернути передвоєнну систему голосування за індивідуальних кандидатів до парляменту, а не на партійні листи з складною пропорційною системою признавання додаткових мандатів тим партійним листам, що дістали найбільше голосів. Відповідний законопроєкт буде переданий до парляменту. Його поставили б на голосування щойно під кінець цього року, але є річчю сумнівною, чи великі політичні партії захочуть зректися свого упривілейованого становища. Нові парляментарні вибори у Франції відбудуться в 1956 році.

## УТА виставив з успіхом нагороджену на конкурсі ЗУАДК-ту п'єсу „Пересаджені Квіти"

Ню Йорк. — В неділю 9-го січня Український Театр в Америці під керівництвом Йосифа Гірняка виставив з успіхом нагороджену на драматичному конкурсі ЗУАД-Комітету п'єсу української письменниці Діми з Парижу „Пересаджені Квіти". У прем'єровій обсаді роль взяли участь пані Горленко, Добровольська, Куліш і Крушельницька та панове Гірняк й брати Ігор і Ярослав Шугани. Публіка, яка майже виповнила велику залю Фешен Інституту, тепло сприйняла п'єсу з життя українських еміґрантів у Парижі й рясно оплескувала артистів при відкритій сцені, обдарувавши сеньйорів українського театру квітами.

## ПОСАДНИК ДЖЕРЗІ СИТІ ЗАКЛИКАЄ НАСЕЛЕННЯ МІСТА ДО СВЯТКУВАННЯ „ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ"

### НА УКРАЇНСЬКЕ СВЯТО РІЗДВА ВІДБУЛАСЯ ХВИЛЮЮЧА ПЕРЕДАЧА УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРУ МІСТОВІ ДЖЕРЗІ СИТІ; ПРАПОР БУДЕ ВИСТАВЛЕНИЙ, ПОРУЧ АМЕРИКАНСЬКОГО, НА РАТУШІ МІСТА 22 і 23-го СІЧНЯ; НАЙВИЩІ ПРЕДСТАВНИКИ МІСТА ОДУШЕВЛЯЮТЬСЯ УКРАЇНСЬКИМИ КОЛЯДКАМИ

Джерзі Сити, Н. Дж. — Минулої п'ятниці, в день українського свята Різдва Христового 7-го січня, в Сити Гол міста Джерзі Сити відбулася рідкісна і направду історична імпреза, як посадник міста, п. Бернард Беррі та чотирьох інших комішенерів підписали офіціяльну декларацію, проголошуючи день 22-го січня „Днем Української Незалежности" та закликаючи населення міста прилучитись до місцевих громадян українського роду для відповідного відзначення того дня. При цій самій нагоді представники місцевої української громади передали містові синьо-жовтий український прапор, а посадник міста в своїй декларації про День Української Незалежности доручив виставити цей прапор, „як символ волі та демократії Українського Народу", поруч зоряного американського прапору на ратуші міста в днях 22-го і 23-го січня. З нагоди підпису декларації про День Української Незалежности та передачі містові українського прапору, в Сити Гол відбувся ще й концерт українських колядок, що його з нескриваним одушевленням вислухали найвищі представники міста з посадником Беррі на чолі.



Мр. Бернард Беррі, посадник Джерзі Ситі.

### Українці „окупують" Сити Гол

Церемонія підписання декларації та передачі прапору була визначена на годину 3-тю пополудні. В тому часі велика Сити Гол почала поступово заповнятись публікою, переважно українського походження. Місцеві впорядчики скеровували людей до „Залі Зібрань". Всією церемонією керував місцевий адвокат українського роду, стейтовий комішенер Марсел Ваґнер, давній особистий приятель і друг посадника Беррі. Тим часом, посадник Беррі та чотири інші комішенери міського управління: пп. Доналд Спенс, Джозеф Сорісро, Лоренс Ґвіпел та Йошуа Рінґл, у приявності делеґації місцевої української громади, підписували в бюрі посадника резолюції про День Української Незалежности. Пів години пізніше посадник Беррі та комішенери ввійшли на залю і зайняли свої президіяльні місця, а п. Беррі запропонував адв. Ваґнерові, щоб починав церемонію.

### Під знаком української волелюбности

Адв. Марсел Ваґнер, якому разом з п. Меланією Міляновичь, треба в першу чергу завдячувати підготову тієї імпрези, та її успішне переведення, коротко з'ясував її ціль: дати на цій вільній землі видимий знак української волі, жорстоко придавленій окупантом в Україні. Представлений ним Всч. о. декан Вол. Лотович передав посадникові Беррі та комішенерам, а через них і населенню міста українські різдвяні та новорічні привітання. Голова Українського Народного Союзу, що має свій осідок в Джерзі Сити, та екзекутивний заступник голови Українського Конґресового Комітету п. Дмитро Галичин, представлений посадникові адв. Ваґнером, у короткому слові підкреслив історичне значення передачі містові Джерзі Сити українського прапору та його вивішення, поруч американського, в дні проголошеної українським народом і опісля насильно знищеної московськими большевиками Української Незалежности. Вістка про це, що видимий символ української волі повіває вільно поруч такого ж американського символу, проб'є залізну заслону і напевно дійде теж і до українського народу на рідній землі, що в обставинах найгіршої неволі не склав своєї зброї і своїм героїзмом дає приклад вільному світові в боротьбі за його найвищі ідеали — говорив п. Галичин. Після його промови, голова місцевого Відділу УКК, п. Шаран, у товаристві двох молодих дівчат, Оксани Луців і Христини Боднар одягнених в стилеві національні костюми, піднесли та передали посадникові Беррі український прапор на вишиваній українськими взорами подушці та з мистецько різьбленою українською касеткою. Посадник Беррі та поодинокі комішенери по черзі виголошували короткі промови, високо оцінюючи українську волелюбність та українську боротьбу за волю, що є боротьбою всього волелюбного людства. Вони теж підкреслювали вклад американських українців у всебічний розвиток їхньої нової Батьківщини, дякуючи за побажання та багатомовні українські подарунки для міста. Кожний з них виявляв свою радість з приводу того, що власне їм довелось підписувати історичну резолюцію про День Української Незалежности в Джерзі Сити та про вивішення українського національного прапору, поруч зоряного американського, на ратуші міста. П. Степан Шумейко, редактор англомовного „Українського Тижневика", з черги коротко вияснив значення українського прапору та репрезентованих ним ідей.

### Концерт колядок

На закінчення імпрези в Сити Гол, місцевий хор ім. Лисенка, під дириґентурою мґр-а Осипа Стецури, дав концерт українських колядок: „Бог Предвічний народився", „По всьому світу", „Нова радість стала", „Ой, видить Бог" та інші, зокрема „Не плач Рахиле" з чудовим баритоновим сольом п. Стецури (цією колядкою дириґував п. Задорожний) чи не вперше в історії Джерзі Сити пролунали своїми незрівняними мелодіями в офіціяльному будинку цього майже півмільйонового міста. Їм прислухувалась теж і велика кількість міських урядників, яких ця імпреза задержала в Сити Гол ще довго після закінчення урядових годин. Адв. М. Ваґнер подякував посадникові Беррі та містові за їхню увагу до місцевої української громади та української визвольної справи, повідомляючи рівночасно про заходи для відсвяткування Дня Української Незалежности в неділю 23-го січня.

(Закінчення на стор. 4-ій)

## В АМЕРИЦІ

● **Уряд Панами** призначив нагороду в сумі 50,000 долярів тому, хто допоможе знайти вбивника президента Ремона.

● **Секретар оборони** Чарлз Е. Вилсон мусів продати 39,470 акцій, поки його номінацію погодився затвердити Сенат. Тепер ці акції подорожчали, і він був би на 1,618,270 долярів багатший, коли б їх не продавав. Секретар армії Роберт Т. Стівенс трохи „щасливіший", бо на подібній трансакції втратив тільки 280,038 долярів.

● **Американський** інститут для продукції м'яса в Шикаґо повідомляє, що в 1954 році імпорт м'яса з комуністичної Польщі збільшився на 35 відсотків. В 1953 році ввезено до ЗДА м'яса з Польщі 6,408 тонн, а цього року за цей самий час привезено 8,678 тонн.

● **Директор** Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер домагається гострішої кари для тих несумлінних автоводіїв, які спричиняють автові катастрофи. При гострішій карі поліцисти, які пильнують порядку на шляхах, зможуть з більшим успіхом поборювати кримінальних злочинців.

● **Американський журналіст** Роберт Руерк минулого року в Африці вивчав боротьбу з терористами „мав-мав". Він написав про це книжку, яка в березні вийде друком. Кіновиробня Метро-Ґолдвин-Мейер вже заплатила йому 300,000 долярів за право фільмування цієї книжки.

● **Уряд** видав зарядження стримати спекуляцію на ньюйоркській біржі, де протягом останнього часу дорожчають майже всі акції.

● **На Флориді** мають відбутися нові вибори, бо помер вибраний в листопаді конґресмен Двайт Л. Роджерс. Президент Айзенгавер підтримує кандидатуру Дж. Герберта Буркі. Республіканці сподіваються вперше перемогти в цьому окрузі.

## В СВІТІ

● **Якобо Арбенц Гузман**, вигнаний з Ґватемалі прокомуністичний президент цієї Республіки, пригадав, що його батько був шанованим швайцарським громадянином, поки з початком цього сторіччя виеміґрував до південної Америки. Швайцарці зберігають своє громадянство, якщо його не відкликали. На цій підставі Гузман старається через адвокатів дістати признання йому швайцарського громадянства. Тоді переїхав би до Швайцарії на постійно. Після революції у Ґватемалі він утік до Мехіко. Теперішня ґватемальська влада жадає його видачі.

● **Ромен Роллян**, славний французький повістяр, лавреат Нобеля з ділянки літератури з 1915-го року, що помер у 1944-му році, записав був Ленінській Бібліотеці у Москві рукопис своїх споминів. Згідно з його тестаментом саме тепер розпечатано залишених ним і записаних в дарунок большевикам 10 згортків рукопису, разом 2,650 сторін. Цей твір почали негайно перекладати на російську мову. Ромен Роллян, що його повість „Жан Крістоф" свого часу появилась як літературна сенсація, називав себе „республіканцем із соціялістичними симпатіями і з інтернаціональним серцем" — хоч насправді був типовим „сальоновим комуністом".

● **Адмірал Деніц**, заступник адмірала Редера, найвищого морського старшини німецької воєнної фльоти з часів другої світової війни, який перейняв був на короткий час владу в Німеччині після смерти Гітлера і потім був засуджений на 10 років в'язниці, як воєнний злочинець, буде підданий в найближчих днях важкій операції. Його перевезли з в'язниці в Шпандав до англійського військового шпиталю, де оперуватиме його американський хірург.

● **Адмірал** Артур В. Радфорд, шеф американських об'єднаних штабів, признав, що бльокада китайських берегів, була б воєнним актом, який привів би до війни на широку міру. Про ситуацію у Південному В'єтнамі й взагалі в Індо-Китаї він висловився, як про „бентежливий образ", але ствердив, що генерал Коллінс робить там „добре діло".

● **Андро Гі** — це дворічний китаєць, один із перших, що дістав в Гонґ Конґу візу на в'їзд до ЗДА за Рефюджі Актом з 1953-го року. Його світлину вмістили всі більші американські часописи: зодягнений, як дорослий джентелмен, валізкою в руці, він їде на поміст корабля „Президент Вілсон". В Сан Франсіско ждатиме на нього його вуйко.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

| ПЕРЕДПЛАТА: | | SUBSCRIPTION RATES. | |
|---|---|---|---|
| На рік | $10.00 | One year | $10.00 |
| На пів року | 5.25 | Six months | 5.25 |
| На три місяці | 2.75 | Three months | 2.75 |
| В Джерзі Сити і закордоном: | | Foreign and Jersey City Rates: | |
| На рік | $12.00 | One year | $12.00 |
| На пів року | 6.50 | Six Months | 6.50 |
| На три місяці | 3.50 | Three months | 3.50 |

**За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.**

**Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.**

# НАША ПРОГРАМА

До політичної традиції нашої країни належить послання президента про Стан Унії на початку кожного року при відкритті сесії Конґресу. Послання президента — це практично програма уряду на найближчий рік. Услід за програмою йдуть до Конґресу відповідні законопроєкти, які опісля в більше чи менше зміненій формі стають законами країни. Так було й цього року. Президент виголосив своє послання перед спільною сесією обидвох Палат Конґресу минулого четверга, 6-го січня, з'ясовуючи головні напрямні політики очолюваного ним уряду, при чому підкреслив, що в новому році будуть пороблені на всіх ділянках державної адміністрації нові зусилля для збереження миру. Треба згадати, що в цьому році республіканський уряд працюватиме при демократичній більшості в Конґресі. Але так з послання республіканського президента, як і з заяви та запевнення демократичних лідерів Конґресу виходить недвозначно, що це не матиме впливу на справи, які має вирішувати Конґрес і здійснювати уряд для добра всієї країни. В таких бо випадках немає республіканців і демократів, а є тільки американці, і поодинокі партії змагаються тільки в тому, щоб краще служити народові і країні.

Цей добрий і конечний звичай в країні наводить і деякі думки та аналогії щодо потреб, поступування та звичаїв нашої американсько-української спільноти. Ми, як національна група, маємо теж свою найвищу репрезентацію, свій Конґрес та його екзекутиву, Український Конґресовий Комітет Америки. Правда, наш „малий конґрес" не збирається кожного року на його початку. Цього року ми матимемо його в травні. Але на щорічні збори нашого „малого конґресу" немає й потреби, з тої хоч би причини, що ми ніяк не можемо дати собі ради з тою програмою, яку самі для себе ухвалюємо.

Наша програма дуже проста і коротка: давати максимальний вклад у всебічний ріст та розвиток нашої країни і „робити все можливе" для допомоги визвольним змаганням українського народу. Ця наша програма була встановлена доброго півсторіччя тому, як тільки оформилась наша етнічна спільнота в цій країні, і вона з однаковою силою та актуальністю зобов'язує й сьогодні. Лихо тільки, що цю програму ми здійснюємо дуже незадовільно.

У першій частині цієї програми, себто нашої участи в загальноамериканському суспільному і політичному житті, ми сьогодні стоїмо гірше, ніж будь-коли, хоч маємо незрівняно більші можливості. Перегляньте сторінки газет і ви навряд чи знайдете будь-яку вістку чи згадку про активність в *Українських Республіканських і Демократичних Клюбах*, які колись так процвітали в багатьох громадах. Сьогодні ми більше, як коли, замкнулись у своє українське ґетто і виходимо з нього тільки при щасливій нагоді, але самі тих нагод не дуже запопадливо шукаємо і їх не створюємо.

Щодо „максимальних зусиль" для допомоги українським визвольним змаганням, то це — фраза, яку для самопошани ми повинні викинути з нашої програми. Ми бо не тільки не робимо „максимальних зусиль", але навряд чи й мінімальними зусиллями можна було б назвати те, що ми направду виконуємо. Доказом того — Народний Фонд УККомітету, який є базою та дзеркалом тих зусиль. Мізерних 100,000 долярів того Фонду напевно не можуть бути виявом навіть мінімальних зусиль нашої мільйонової спільноти. До програми допомоги українським визвольним змаганням належало б у першу чергу мати наше репрезентативне бюро у Вашинґтоні, мати „лабіістів" у Конґресі, збільшити й поліпшити бодай на 100-відсотків наші англомовні публікації, використати ті міжнародні можливості, що їх має ЗУАДКомітет та пробувати створити наші місії в союзних країнах і повести в них відповідну харитативну акцію, яка завжди йде впарі з популяризацією українських визвольних змагань, і безліч інших вимог та можливостей, що їх ми могли б легко використати й здійснити, якби виявляли наш патріотизм пожертвуваними на народні цілі долярами, а не сказаними про ті цілі словами.

Починаємо новий рік нашої громадської активности. Ми дали б великий вклад у здійснення тієї програми, яку накреслив президент у своєму посланні про Стан Унії, якби в цьому році поступили бодай на крок далі у здійснюванні ще й тих завдань та обов'язків, які накладає на нас наше українське походження та страшне лихоліття, яке переживає наш український нарід.

# ЩЕ ОДИН РІК МИНУВ

Рік, що минув, позначився багатьома сенсаційними подіями, що швидко пішли чи підуть в забуття, змінені іншими, не меншими сенсаціями. Не забудеться лише одне, що стало безсумнівним за останній рік, а це, що людина має в своїх руках страшливе знаряддя знищення, що її тепер називають водневою бомбою й що через кілька місяців може розвинутися у ще могутнішу бомбу.

За останній рік стало ясним, що потішання себе промисловою слабістю Совєтського Союзу, який ніби не зможе наздогнати Захід озброєнням, було помилкове. Свої занедбання в деяких ділянках СССР зрівноважив викраданням винаходів чи людей, що були втаємничені у збросвий поступ Заходу. Таким чином СССР вирвав від Заходу його заборола й тепер може спокійно плянувати час і місце нищівного удару.

З задоволеного властителя могутньої зброї, перед якою заламалася навіть войовнича Японія, Захід за останній рік перейшов у положення загроженого. Випробування совєтських бомб відбулися вже перед самими брамами Америки. Одночасно розбудовано середники, якими цю бомбу можна кинути на Захід — починаючи від керованих ракет і кінчивши на підводних човнах. Вишколено десятки тисяч летунів в азійських сателітних країнах, які, на наказ Москви, повезуть ракетними літаками нищівні бомби через усі радарні завіси.

Іще стало ясним, що від вжиття такої нищівної зброї Москву ніщо не стримає, — насамперед, звичайно, не стримають міркування морального характеру. Москва досвідчила, що можна вимордовувати мільйони людей на непосильних примусових працях і одночасно засідати за одним столом і приязно розмовляти з діячами країн, в яких гасло „воля" таке ж природнє, як і „добробут". Москва переконалась, що можна оповістити на увесь світ найразючішу неправду про країни Заходу й потім, навіть не відкликавши наклепів, перебувати з цим Заходом у спільних організаціях. Москва переконалась, що з світом, який цінить слово, заяву, обіцянку, можна мати діло, себто можна обдурювати, аж доки прийде час розпочати війну. За той час Москва нормально продовжує свою справу: „освоює" цілі азійські країни, викрадає чи вбиває своїх противників (досить згадати про політичні душогубства у Мюнхені) та виконує тисячі подібних, корисних для себе, вчинків. За той час Москва кидає в запілля свого „союзника" вишколених в Москві диверсантів і розвиває правдиві війни в Африці, на Малаях та в південному Індо-Китаї, недалеко столиці „західнього" Індо - Китаю — Сайґону. За той час опутує Розенберґами важливі оборонні пункти Заходу, щоб бути певною, що в тих пунктах у відповідну пору вибухнуть бомби, що їх змонтують і накрутять руки кремлівських аґентів.

Спокійний громадянин спокійного Заходу солодко спить у перші ночі Нового Року. Але вже неспокійні його провідники й щораз глибша тривога прориваєтьс в словах тих, що відповідальні за інших, або що вміють думати за інших. Вже тепер немає, здається, числа впливових журналів й часописів, де б ця тривога не проривалась. Поважно обмірковується потребу розвантажити великі скупчення американських промислових велетнів, — варто пригадати хоч би статтю на цю тему („Забезпека проти атомової атаки") двох авторитетних авторів — Р. Болинґа і Л. Декстера в впливовому місячникові „Ню Лідер" за 29 листопада 1954 р. Автори висловлюють тривогу, що найпростіший шлях забезпечення від атомової бомби — розсіяння великого промислу у малі міста — не знаходить зрозуміння серед населення, яке живе поза небезпекою. У Сан Дієґо за останніх два роки не було випадку перенесення фабрик поза місто. Не помічається зацікалення цією справою ні в Бостоні, ні в інших промислових центрах. Акція має провадитись згори й лише зарядження федерального уряду можуть змінити положення. Проте, й тоді це може бути кий з двома кінцями: розміщення фабрик повинно бути проведене дуже вміло, бо інакше увага ворога буде перенесена на маленькі міста. Автори стверджують, що проте тепер помічається відворотний, дуже небезпечний процес, — ріст міст, коли постають у загрожених містах нові великі дільниці й будинки, що притягають ворожу увагу тепер, а ворожі стрільна у майбутньому.

Інші автори, про яких не-раз вже згадувалося в „Свободі", звертають увагу на нищівне діяння радіоактивних частин далеко поза місцем безпосереднього вибуху бомби. Ці легенькі частинки переносяться дуже далеко і діють руйнуюче на людський організм. Отож населення може бути загрожене, якщо навіть бомба не впаде на саму його територію. Зрештою розвиток цього роду зброї йде так швидко, що й безпосереднє діяння бомби може відчуватися за сотки кілометрів від місця вибуху.

Ще продукуються інші роди „традиційної" зброї, але стратегічні передбачування (як, напр., Доллеса про захист Західньої Европи) спираються головно на атомовій зброї.

Новорічні промови багатьох державних мужів просякнені тривогою. Ще бадьорі привіти, поздоровлення, передбачування, але одночасно відчувається, що над світом зависла катастрофа. Проте, в цих промовах немає зрозуміння, що істота майбутніх катастроф виявляється не в розселенні великих міст, не в розвитку власної оборонної чи наступальної спроможности, а в моральному озброєнні проти рішучого, підступного й послідовного ворога.

Минулий рік не приніс морального озброєння і ледве чи принесе його Новий Рік. Здається, що й цього року до душогубів будуть так само посміхатися й так само стискати закривавлену долоню, як це діється тридцять п'ять предовгих років.

Тому не викликає належного відгуку преважлива вістка про можливість пристосування атомової енерґії як рушійної сили для мирного життя. Це означає, що людство може бути звільнене від підлеглости природі та що невихідну нужденність більшости населення землі можна припинити.

Бо що значать ці усі радісні можливості, якщо залізна завіса все одно не допустить їх до уярмлених Москвою народів. І що значать усі ці дива, якщо їх не дати до вжитку убогим муринським племенам, чи не менш убогим мешканцям Ірану, Іраку чи Афґаністану.

Минулий рік наблизив здійснення задумів про міжпляиетну комунікацію. Минулий рік позначився кількома важливими винаходами в ділянці медицини, кількома шляхетними вчинками на добро занедбаних народів тощо.

Оглядаючись на минулий рік, людина могла б відрадніше споглядати у майбутнє, якщо б не свідомість, що в руках ворога людства плекається знаряддя, що може знівечити не тільки світлі мрії про майбутнє, але й те, що досі, зусиллями тисяч поколінь, вдалося здобути.

Юрій Таркович

# ВІДНОВЛЕНО ДЕПОРТАЦІЇ В КАЗАХСТАН

Під впливом явного неуспіху переселенчої акції, московське колективне керівництво на деякий час було зменшило темпи переселювання нашої молоді в Казахстан. Правдоподібно, що Москва не хотіла також занадто дратувати українську людність напередодні до т. зв. виборів народних судів, які відбулися на Україні 19-го грудня м. р. Але вже два дні по цих облудних виборах і по одержанні сфальсифікованих 99.99% голосів, совєти знову взялися за дальші депортації на цілинні землі. Волинське Радіо Луцьк з 21 грудня м. р. заявило, що того самого дня „з Волинської области виїхала в Казахстан нова група сільсько - господарських робітників і механізаторів".

Керівники московського державного капіталізму вперто і цинічно — заради своїх імперіялістичних впливів — ослаблюють біологічну субстанцію нашого народу застосовуючи методи, рівнозначні з народовбивством. Українську молодь, цвіт нашої нації, посилають на повільну смерть у казахстанські дикі пустелі, де зимою морози досягають іноді 50 ступнів Цельзія. Недавно московська „Правда" призналася, що „більшість переселенців до цього часу мешкає в шатрах, або очеретяних куренях". Тільки для малої частини наших людей, загнаних в Казахстан побудовано примітивні бараки. Але, пише „Літературная Газета", — „дров та вугілля для опалу немає і нема де купити. Їдалень, кухонь не збудовано і навіть хліба часто ніде не можна купити".

Взагалі життя в Казахстані, передусім зимою, зовсім нестерпне. Навіть води бракує. „Правда", проливаючи крокодилячі сльози, жалілася, що „ані в одному магазині не купиш навіть звичайної тілогрійки, валянок, чобіт, теплої шапки, теплої білизни тощо". Далі большевицький писака признається, що „про такі речі можна в Казахстані тільки мріяти або, якщо маєш гроші, їхати 800 кілометрів до міста Караґанди". Не зважаючи на це, московське колективне керівництво і зимою посилає українську молодь в ці страшні холодні пустелі.

Вже в 1934-му році совєтська влада пробувала освоїти казахстанські степи, заводячи на цілинних землях зернові радгоспи і колгоспи. Що ж тоді вийшло з того освоєння? Через один-два роки нікого в тих пустелях не залишилося. Сильніші повтікали, а слабших навіки земля прийняла, бо до найближчої залізниці було коло 500 км. Такий буде остаточний вислід і теперішнього переселення. До того ж в результаті висилання десятків тисяч сільсько - господарської молоді і понад 10,000 комбайнів в Казахстан, цього року — за совєтськими даними — на Україні зібрано на 224,000,000 пудів (1 пуд — 16 кг.) зерна менше, як заплянована. Але московські диктатори, готуючись до дальших воєнних авантюр, не зважаючи ні на що, пробують таки здійснити свої мрії про раптове піднищення запасів збіжжя, яке вони думають дістати з Казахстану. З другого боку Москва висилає на „освоєння цілинних земель" передусім українську молодь, і то спеціяльно з найбільше „революційних" західніх земель України, щоб зменшити опірність України на випадок війни.

Якби навіть совєтське чудо із „освоєнням земель" і вдалося, то це станеться коштом праці, жертв і злиднів передусім українського народу і коштом дальшого занепаду сільсько - господарської продукції України. Казахстанського хліба ніколи не бачити нашому народу, бо хліб цей призначений для 600,000,000 голодного населення червоного Китаю. Добре поінформована швайцарська преса недавно подавала, що для перевозу збіжжя з Казахстану вже почали будувати пряме залізничне сполучення між Казахстаном і Західнім Китаєм. Ця лінія, що сполучить Казахстан, а тим самим і цілий Туркестан з Китаєм, матиме надзвичайно велике стратегічне значення. Цією дорогою, на випадок потреби, має плинути в Китай збіжжя також з України та Західнього Сибіру і нафта з Баку, якої червоний Китай не має. З Китаю, натомість, цією залізницею зможуть посуватися мільйонові китайські армії на европейські поля бою.

З часів революції знаємо, до чого здібні збольшевизовані китайці. Під цим саме аспектом, на нашу думку, треба пояснювати вільному світові реальність небезпеки московських плянів. Завдання всієї української преси, громадських і політичних організацій, передусім в ЗДА — терпеливо, послідовно і наполегливо вказувати вільному світові на пляни московських імперіялістів, які не завагаються вжити всяких заходів, щоб зруйнувати ненависний їм вільний світ, з його тисячорічною культурою і цивілізацією.

# ЗА БАМБУСОВОЮ ЗАСЛОНОЮ

Що діється в найбільшій країні світу, червонім Китаї, докладно важко сказати. Бо хто, побувавши кілька років в цій країні, твердить, що її знає, уподібнюється тому, хто побувши 2-3 місяці в Америці, твердить, що знає Америку, — так розпочав свою доповідь про Китай колишній радник німецького (гітлерівського) посольства в Китаї, який прожив там повних вісім років і мав повну свободу рухів. Але на повну вірогідність заслуговує доповідь одного швайцарця, який побував довший час в червонім Китаю і виголосив доповіді в ряді німецьких міст з рамени німецького народного університету (фольксгохшуле). Тому, що в часописній статті важко передати зміст всього ним сказаного, спинимося над ділянкою, в якій він говорить про армію, життєвий рівень та наставлення населення до нового режиму.

В теперішньому Китаї панує Мао Тсе-тунґ так абсолютно, як панував колись найбільш абсолютний імператор. Його армії завоювали Тибет та Північну Корею. Китайський вояк, який цілими століттями був предметом насмішок, здобув тепер пошану і авторитет. Він стоїть теоретично поруч селянських та робітничих мас на чолі ієрархії. Китай став мілітарною потугою, яка, на випадок потреби, може поставити 4-мільйонову армію, з вояками у віці від 20 до 25 років життя. Армія забезпечує комуністичний режим всередині краю. Вона не демобілізується, а постійно скріплює та модернізує своє озброєння. Сьогодні в ній створюється найкраща на азійському континенті піхота. Вояки виспеціялізовані в нічних боях, а зокрема в партизанській війні. При цьому велику увагу звертається на вишкіл технічного персоналу.

Мао Тсе-тунґ виявив себе як знаменитий знавець військової справи і адміністратор.

В ділянці сільського господарства переведено основні реформи. Селянство становить в Китаї 300-мільйонову масу, і тому на його долю звернено окрему увагу. Вся земля є „власністю народу", хоч фактично народ не має на землю ніякого права. В сільському господарстві запроваджується вживання машин. Великі простори землі призначено на залісення, бо уряд має в пляні звільнити країну від імпорту дерева. Однак головну увагу звернено на урегулювання рік. Ще недавно китайська преса проголосила, що в провінціях Тупег та Куаґсі повені позбавили 20 мільйонів населення даху над головою.

Кооперативи починають відігравати поважну ролю в господарсько - торговельному житті. В 1953 р. кооператив було 30,000. Великою перешкодою у відбудові господарського життя є інфляція, яка почалася ще 1949 р. Державний апарат начислює 4 мільйони службовців. Платню дістають вони продуктами. На півночі Китаю головним платним середником є соя, на півдні — риж. Жонатий поліцист, батько трьох дітей, дістає місячно 200 кг. сої, вартости 12 долярів. Місячна платня державного службовця ,вагається між 100-225 кг. сої. Платня торговельних і банкових службовців дещо вища. В південному Китаї є значне число безробітних. Уряд носиться з думкою втягнути всіх здорових в ряди армії.

Сіра людина в Китаї не робить враження нещасливої, але вона далека від воюючого комунізму. Хабарництво, яке було типовим до революції, пропало безслідно. Якби хтось відважився почастувати поліциста, залізничника, чи поштового службовця папіроскою, той може дуже легко опинитися в „виховному таборі". Всередині країни населення має майже повну свободу рухів. Але подорожувати чужинцеві — справа складна і досить небезпечна. Перед подорожжю треба перейти цілу серію переслухань, що їх переводять центральні та місцеві уряди безпеки, поліція для чужинців та службовці залізниці. При приїзді до якогось міста повторюється та сама процедура. Всюди кожну відповідь подорожника докладно нотується, і за якусь незгідність він може легко наразитися на великі неприємності, а то й тюрму.

В роковини проголошення „Народної Китайської Републіки", в днях 1 і 2 жовтня, відбуваються великі маніфестації. Увесь Пейпінґ потопає в морі червоних прапорів з п'ятьма золотими зірками. В параді бере участь пів мільйона населення, яке маршує в рядах по 16 осіб. З нагоди цієї маніфестації шеф армії генерал Чу-Те видає денний наказ, в якому нападає з грубою лайкою на американських „імперіялістів", що напали на Корею і порушують кордони Китаю. Цей денний наказ закінчується словами: „Я вам наказую бути готовими до боротьби за звільнення Формози!" Публіка цими маніфестаціями не захоплюється. Її цікавлять артисти (4000 осіб), які співають, танцюють та пописуються різними штуками.

Сьогоднішній Китай ще не є комуністичний. Китаєць ненавидить кожного чужинця, не виключаючи і „старшого брата".

**Нестор**

## ДОПОМОГА ЗАКОРДОНОВІ СКРІПЛЮЄ ЕКОНОМІКУ ЗДА

Вашинґтон. — Дирекція Закордонних Операцій доводить своїм критикам оголошеною статистикою про свої дії, що допомогою закордонові пожвавлює господарський рух у цій країні. Цим Дирекція сподівається заглушити ті опозиційні голоси, які домагаються припинення допомоги закордонові. Оголошені статистичні дані показують, що три чверті грошей, виданих на допомогу закордонові, залишаються на замовлення в ЗДА різних товарів, харчових продуктів та на оплату кораблів, які перевозять ці товари. В 1954 році видано на допомогу закордонові 4,900,000,000 дол., але з тієї суми 3,700,000,000 долярів, або 76 відсотків, видано таки в ЗДА. Із 3,300,000,000 долярів, виданих на військову допомогу закордонним державам, 82 відсотки видано в цій країні, а із 1,600,000,000 долярів, призначених на економічну допомогу закордонові, 63 відсотки залишилися в ЗДА. Оце пожвавлення продукції спричиняється до збільшення американського експорту й імпорту, а це знову таки спричиняється до збільшення продукції в закордонних країнах. Дирекція Закордонних Операцій сподівається, що новий Конґрес зрозуміє вагу допомоги закордонові і не буде наполягати на її зменшенні.

● **Президент Айзенгавер**, віце-президент Ричард М. Ніксон та майже всі члени Конґресу й президентового кабінету були присутні на Богослужбі в Крайовій Пресвітеріянській Церкві в Вашинґтоні. Церква, що може вмістити 850 осіб, була заповнена. Державний секретар Джан Фостер Доллес, секретар армії Роберт Т. Стівенс, два сенатори і чотири конґресмени допомагали уділяти св. Причастя.

**Володимир Барагура**

# ДИТИНА І ЇЇ ЛІТЕРАТУРА

**(Доповідь, виголошена на вечорі, влаштованому заходом Культурно-Освітнього Референту Об'єднаного Комітету м. Ню Йорку при співучасті Об'єднання Письменників „Слово" і Об'єднання Працівників Дитячої Літератури)**

1

Питання дитячої й юнацької літератури таке широке, що основне й вичерпне його обговорення перейшло б рямки доповіді й вимагало б окремої студії. Бо це питання не обмежується тільки до літературно - мистецького, чи виховного аспектів, але воно заторкує багато інших побічних ділянок, як філософія, психологія, релігія, соціологія, історія, фолкльор, мистецтво культура загальна й національна, економіка й державно-політичне життя.

Тому й сьогоднішня моя доповідь не має ніяких претенсій ані на вичерпність, ані на науковість. Все таки я постараюся по змозі не залишити в ній поза увагою шановних слухачів ні одної ділянки, зв'язаної з проблемою нашої літератури для дітей й молоді. Хоч тут і там будуть екскурсії в минуле, часово я обмежу свій огляд до сьогоднішнього моменту, а територіяльно до американсько - конадійського континенту. Бо ціль моєї доповіді чисто практично - ужиткова: зазнайомити якнайширші кола нашого громадянства з основними проблемами нашої дитячої літератури в сьогоднішній момент тут, в Америці, і в той спосіб притягти увагу цього громадянства до цієї преважливої ділянки національно - культурного життя й заставити те громадянство активно співдіяти в процесі творення дитячої літератури так з уваги на добро цієї галузі мистецтва, як і з уваги на добро власних дітей, а тим самим і майбутнього нашої національної спільноти. З тих саме міркувань я в своїй доповіді ставитиму справи проблематично, дискусійно, подекуди гостро.

Питання дитячої літератури не можна розглядати само в собі, у відірванні від решти українського життя, бо воно є складовою частиною цього життя, одним із коліщат і пружин, що мають своє окреслене місце й функцію в національному організмі і спільно з іншими коліщатками й пружинами тримають у русі цей організм, черпаючи одночасно з нього свої життєві соки.

З другого боку, проблему української дитячої літератури трудно було б як слід зрозуміти, не кинувши її на ще ширше тло, а саме світової дитячої літератури, бо в нашій дитячій літературі в основному діють ті самі рушійні сили, тільки достосовані до специфічних потреб української дитини, її питоменної психіки. Одне слово, вони набирають, сказати б, українського національного кольориту.

Проблема дитини й книжки існує сьогодні не тільки в нас, але скрізь по світі. Сьогодні загально говорять, і не безпідставно, про кризу духових вартостей. У цьому комплексі знецінюваних сьогодні духових вартостей знаходиться й дитяча література. Один англійський критик, який присвячує свою увагу творам для дітей, пише, що сьогодні в світовій дитячій літературі відчувається кризу авторів, кризу читачів, кризу батьків. Правда, появляється багато творів для дітей, вони видані на гарному папері, розкішно ілюстровані, але ці твори все таки тільки пересічні. Авторів на міру Амічіса, Андерсена, Ляґерлеф, Твейна, Франка сьогодні немає.

Трудність у донесенні книжки до дітей лежить у тому, що діти стали тепер інші, вони хочуть не те, чим захоплювалися їх ровесники з попередніх поколінь, а автори не можуть дотримати кроку тим зміненим заінтересуванням сьогоднішньої дитини, бо не розуміють її. З тією проблемою нерозуміння душі сьогоднішньої дитини зустрічаються навіть досвідчені дитячі письменники. Англійська письменниця Е. Блейтон, яка пише річно коло 20 книжок, улюблена досі малими читачами, зустрілася після однієї з нових своїх книжок („Де Вотер Бейбіс") з несподіванкою — діти скритикували авторку й її твір за ... брак реалізму. Взагалі тепер погляд на дітей змінився. Досі загально думали, що дитина найкраще сприймає казки, фантазію. Тепер виявляється, що діти — реалісти ,очевидно на свій спосіб. Їх полонить не вигадана фантастика, не фантастичні оповідання старших, а таємність, містерія й чарівність щоденного життя. Діти відкривають життя, щоденно бачать у ньому щось нове, досі для них невідоме. Воно — життя — криє в собі атракцію, новість, таємність, свіжість. Бо для дитини казкою є само життя. Життя й світ приховують у собі частину невідомого, що для дитини є чудом. І дитячі роки тривають доти, поки людина здібна відчувати новість у житті. Це й є основною прикметою, що робить мистця слова дитячим письменником.

Тому сьогодні дитячі письменники намагаються поєднувати реальне з нереальним, дійсне з фантастичним. Криза дитини лежить ще в чомусь більше. Англійські дослідники цієї проблеми стверджують з тривогою, що книжками цікавляться діти 4-10 років життя. Старші діти вже звертають свої очі на телевізію, радіо, дансінґ. Читають тільки вибагливі зовнішнім виглядом книжки, добре ілюстровані. Скрізь серед малих читачів лунає вимога давати їм реалістичні, сперті на життєвих фактах і подіях твори, які справді відбулися. Звідси попит на історичні, біографічні й подорожні оповідання. Але напіввигадані історичні твори, напр., В. Скота, залишаються старшим джентелменам.

Кожна криза, яка позначається в світі, з куди більшою силою й гостротою виступає у нас, а то через специфічні історично - політичні умовини, в яких приходиться жити нашому народові через брак власної державности. Так і з кризою в дитячій літературі. Ця криза ще сильніша на еміґрації, де виступають спеціяльні трудноші — відірвання від рідного ґрунту, непевність завтрішнього дня, видавничі труднощі, відсутність масового покупця.

Щоб мати легший перегляд проблем української дитячої літератури, я розглядатиму їх за певною схемою, а саме розгляну за порядком такі питання: 1. дитяча література, як окрема ділянка, 2. автори, 3. критики, 4. видавці, 5. ілюстратори, 6. професійні організації, 7. дитячі журнали, 8. громадянство. а) батьки, б) організовані форми громадсько - національного життя — Церква, школа, виховні організації молоді, 9. читачі.

Можливо, що ієрархія поділу повинна бути інша, а саме про читачів я повинен говорити на третьому місці. Але я зробив це свідомо, давши їх на кінець. Бо, щоб краще зрозуміти малого читача, наперед треба обговорити всі фактори, що його формують.

Почнімо від першої проблеми — дитяча література, як окремий ґатунок літератури.

Надармо шукали б ми в наших історіях літератури, літературно - критичних оглядах, енциклопедіях українознавства окремого трактування дитячої літератури й дитячих письменників. Щонайвище подибуємо там доривочні згадки про один, чи другий твір дитячої літератури, про того чи іншого дитячого автора.

М. Струтинська

# ТЕТА ДОРЦЯ

**Пам'яті Сидори Палієвої**

Смерть кожного з останніх могіканів ґенерації, що попереджує нашу власну, завжди наводить на нас мелянхолію. Це почуття поглиблюється, коли від нас, ще живих, відходить людина, що була маркантною постаттю, промінюючим центром свого середовища, — словом, неповторною індивідуальністю.

Такі думки і почування навіває більш як на рік спізнена вістка з батьківщини про те, що там десь, в умовинах дикого й незрозумілого режиму, відійшла у вічність Сидора Палієва, уроджена Навроцька, наймолодша сестра народовецького публіциста Володимира і сестра мого власного Батька.

Сидора Палієва дозрівала в епоху перших виступів Н. Кобринської, перших жіночих віч у Стриї та Львові, „Першого Вінка", де було надруковане її молодече, а проте дуже талановито написане оповідання. Іван Франко заповідав їй з цього приводу гарне літературне майбутнє і шкодував потім у своїх нарисах на літературні теми, що її талант марнується „за родинним життям і хатніми турботами". Мені здається, що Сидора Палієва не змарнувала талантів, даних їй від Бога: я радше сказала б, що Вона перенесла їх у сферу особистого впливу, а її любов довго опромінювала тих, хто мав щастя з Нею зіткнутися.

Коли я згадую Сидору Палієву, або, як її називали в родині, тету Дорцю, я завжди бачу її на тлі старої плебанії в глухому селі Перевозець коло Войнилова, у плебанії, що її, як говорив отець Іван, слід було хлопцям „тільки добре підперти, аби вона завалилася, а тоді вже люди спроможуться поставити нову"...

А проте, у цій старій низенькій хаті, оточеній, до речі, розкішним квітником, кипіло життя українського середовища, одного з найчуткіщих на всі події українського культурного світу — і душею його була дрібна на зріст, скромна і сіра з вигляду жінка, що вміла виховати дітей на громадян і патріотів: її наймолодшим сином був Дмитро Паліїв.

У старій перевозецькій плебанії завжди перебували одна чи й дві з інтеліґентних сестер господині і часто, зокрема влітку, з'їздилася сюди старша й молодша молодь родини. Одна з сестер хворіла на катаракту очей, а в тети Дорці були добрі і гарні, сірі очі та милий, заспокійливий тембр голосу. Тож були тут прочитувані вголос усі новини українського книжкового ринку, кожне нове число „Літературно-Наукового Вістника", що появлявся тоді у Києві, читано від дошки до дошки й коментовано. І ми, молодші й наймолодші, часто кидали свої гри в садку і співи, щоб сісти десь у кутку й послухати. Тоді часто виникали розмови на актуальні громадські теми, і так молодь набувала свій культурно-громадський вишкіл у найбільш сприятливій, легкій формі. Усім тим зручно й непомітно керувала тета Дорця.

Однак, тета Дирця не мала в собі нічого з типу жінки „basbleu", чи громадської „необхідної" діячки, що не має часу для свого власного дому. Залишаючи своєму чоловікові, що западав на здоров'ї, тільки турботу про пільне господарство, Вона знаходила час вести дуже добру кухню, а при тому бути в оборі, на городі — город був її великою любов'ю і вона щодня проводила декілька годин на праці в ньому, тоді, як ви ще солодко спали. Хто турбувався тим, скільки її полення вимагав отой полумисок довгуватих місячних суниць, що ви його могли дістати на стіл ще у жовтні? Або хто знав, коли й як з'явилися ті гіяцинти, що бережили садові доріжки, як ви приїхали на вчасний — у березні — Великдень?..

Та Вона займалася не тільки такими, менш чи більш „поетичними" роботами. Була у старій плебанії кімната, щось ніби робітня, де стояли дві швальні машини, а в куті стирчало щось наче „пральна машина": валець з покарбованої залізної бляхи з іншим, так само покарбованим, дерев'яним вальцем усередині, „останній крик" тодішнього господарського комфорту, про який наші міські господині і не знали. Тут вона завжди шила, гуторячи з сестрами і називала це своїм найкращим пообіднім відпочинком.

Ніколи більше в житті не взяла перо, хіба, щоб написати листа. Родинне листування мало незвичайну велику вагу в цьому домі, а родинних листів не знищувано: вони мандрували разом із свіжонаписаними до Криворівні (найстарша сестра була Бурачинська), до Бережан (сестра Дуткевичева), до Голгіч, родинного гнізда Навроцьких, до Станиславова. А потім верталися, щоб лягти під цератою величезного круглого стола в їдальні.

Та було щось, що нагадувало її колишні літературні аспірації: тета Дорця зберегла живий інтерес до мови. У мене в пам'яті один такий випадок. Ми сиділи за обідом під акаціями (пахощі флоксів, що цвіли на недалекій межі, завжди приносять мені цей спогад з моєї ранньої молодости) і раптом тета підвелася і пішла в хату. Коли повернулася з великим буханцем ясножитнього хліба (хлопці, після купелі в Лімниці, доїдали вже приготований для обіду), сказала з властивою їй, начеб соромленою усмішкою: „А я навчилася саме чогось від нашого Юрка. Післала його до комори за хлібом і питаю: Це вже останній? А він мені: Хай нас Бог хоронить, їмость. То — послідний, бо ж у нас ще хліб буде!" — Х інтеліґентів, знає такі тонкощі мови?"

І ще пригадується епізод. Тета Дорця питала в жінки, чи та не бачила її старшої доні. „Аякже, бачила, отам в садку, шолопається в ніґтиках". Аж сьогодні я можу зрозуміти ту радість, яку таке соковите окреслення може справити людині, що любить слово, а тоді я зовсім не могла второпати, чого це тета Дорця так возиться з тим шолопанням і тими ніґтиками. Сьогодні думаю, що вона раділа так словами, як своїми квітами, над якими мала більшу шансу працювати.

Проте ніколи, в жадному найкоротшому моменті, вона не викликала в мене враження людини, яка щось утратила, чимось пожертвувала; завжди однаково скромна, однаково погідна.

Давно вже слід загинув за старенькою плебанією над Лімницею: її спалили німці ще в першу світову війну. Все, що тета Дорця могла врятувати тоді, це був альбом родинних фотографій. Та війна забрала їй найстаршого сина, що залишився на Східній Україні і був перегодом знищений. А ця, друга війна була не менш жорстока. Не знаю, що Вона знала про долю своїх дітей, однак її останній лист, з-перед багатьох років ще, носив пророчистий підпис: „Дуже стара жінка". Хто знав її вічно духом молодою, міг зрозуміти це. Вже тоді тета Дорця відходила поволі у вічність.

А проте, і Вона, і стара перевозецька плебанія завжди однаково живі в моїй уяві і завжди, поки я живу, такими залишаться. Я хотіла передати тут хоч слабий відблиск цієї особовости, цієї атмосфери, щоб їх хоч так зберегти — для тих, що їх знали і для тих, що не знали. Це „тіні наших предків", що не мають стати забутими.

● **Через 19 хвилин** після того, як з летовища під Тайпегом, столицею Формози, вилетів великий американський пасажирський літак, що віз до Японії 23-ох пасажирів і 4-ох летунів залоги, впали на те місце й розірвались три стрільна з протилетунської артилерії. Націонал-китайське командування призналося, що це була необережність протилетунської артилерії, яка переводила вправи.

# СТАРИННИЙ ЛЬВІВ В ОПИСІ ПОЛЬСЬКОГО ПОЕТА

До цьогорічних святкувань 700-ліття Львова належить ще додати згадку про поему польського поета-гуманіста XVI-XVII ст. Севастіяна Кльоновича п. з. „Роксолянія", яку в цілості переклав польський поет В. Сирокомля на польську мову з латинського оригіналу. Поема ця є спробою етнографічного опису українських земель, що в той час належали до Польщі. Вправді Кльонович не представляє точно й вірно всі прикметні риси побуту українського народу, одначе знаходимо в цій поемі деякий цікавий матеріял для ілюстрації життя і звичаїв українського народу. Точному описові стоїть на перешкоді поетичне схоплення теми. А все ж таки „Роксолянія" є, до певної міри, важливим джерелом для пізнання українського фолкльору. Тому частину цієї поеми переклав на українську мову Іван Франко, давши їй назву „Старинний Львів". В очах Кльоновича землі т. зв. Червоної Руси — це країна лісів та врожайних ланів з мешканцями, прив'язаними до природи, добродушними, працьовитими, побожними й рівночасно забобонними. Натомість міста, головно більші, — це осередки культури й цивілізації. Тому відноситься він до Львова з пієтизмом і пошаною. Ось зразок опису:

Досі про гай та бори я вам грав на селянській сопілці,
Та вже про села й міста дещо сказати пора.
З руських усіх городів піднімається вище над другі
Краю цілого хвала, князь городів святий Львів.
Радуйся, пристане праці і захисте смілої думки,
Віри старої красо, щирий поклін мій тобі!
В шкірі овечій вовки не гостюють у твоїй вівчарні,
Всяким покусам лихим замкнені брами твої.

У наступних віршах описує автор радних (сенат) міста, ратушу, Високий Замок, а потім підкреслює, що у Львові концентрується торгівля між Сходом і Заходом, між півднем і північчю:

Честь тобі — кличу ще раз — ти гостиннеє, любеє місто;
Де яке в світі добро, в тобі знайдеться воно.
Що по сусідніх країнах потрохи, тут теє, там сеє,
В тобі, все зібране враз, радує серце і зір.
Ти поміж двох скрут супокійно сидиш в середині,
Між ненаситних жарів і ненаситних снігів.

Все, що плекається там під огнистими зворотниками,
Все те далекі краї шлють добровільно тобі;
І що десь там поросло на далеких льодах бігунових,
Все те країна сніжна радо довозить тобі.
Чи дорогого каміння, чи золота скарбу гірського,
Що є на світі добра, в тобі найдеться всього,
Вежі твої досягають шпилями до хмар тих синявих,
Об гребенясті дахи б'ються і плачуть вітри.

Тут описує поет львівські святині, при чому йому, як полякові, дуже цінний костел Бернардинів та деякі інші польські храми. Потому переходить до опису львівського базару. При цій нагоді розказує про мешканців Львова, не поминаючи чужинців. Він провадить їх до львівських судів, ходить з ними по різних урядах, оглядає ратушу та королівський замок, т. зв. „Долішній", відрізняючи його від „Високого". Цей перший стояв над Полтвою недалеко нинішнього міського театру. Подаю вийняток з опису базару:

Ось вірменин волосатий, на масти пахучі багатий,
Безлік достатків цінних зі сходу сонця везе.
Шовки, тканини тонкі, золотую та срібну посуду,
Килими, що по землі турок собі простела.
Всяке коріння пахуче, цинамон, імбер і цукор,
Перець, мускатовий цвіт і червонявий шафран.

Королівський замок описаний панеґіричним стилем:

Це королівська оздоба, могучі, горді мури,
Сонячне світло у них вікна густі золотить.
Стрімко тонкая вежа піднімається до самої хмари,
Входять підвалини в ад, зір доторкають шпилі.

Франків переклад вийнятків з „Роксолянії" про Львів закінчується описом міського годинника, про який уперше згадується в хроніці ратуші з 1404 р.:

Лічить годинник часи, що звільна та мовчки минають,
Голосом рівним усе кожну хвилину значить.

Як бачимо, Кльонович описує Львів з пієтизмом так, що навіть польські критики відмічують це й вияснюють намір поета бажанням увічнити красу й повагу Львова та вимийати всякі моменти, що внесли б у поему нотки сумних, понурих настроїв. Внаслідок цього вийняток про Львів є панеґіриком, дармащо написаний елегійним дистихом, який пристосував Франко у своєму перекладі. Хоч у мові Франка знаходимо деякі льокальні особливості, зате вірш його й переклад видаються кращими від латинського оригіналу Кльоновича. Шкода тільки, що Франко не переклав поеми в цілості. Ще більша шкода, що рукопис Франкового перекладу тепер нам недоступний. Може й цікавіші місця можна було б вибрати з цього перекладу, ніж їх знаходимо в збірнику статтей і матеріялів про І. Франка, виданих Львівським Державним університетом у 1949 році.

**В. Лев**

# З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

## Ню Йорк, Н. Й.

**Ще про ювілей жіночого руху.**

З нагоди 70-ліття Українського Жіночого Руху, до Ювілейного Комітету у Ню Йорку наспіли привітальні письма і телеґрами від американських державних чинників і організацій та українського духовенства і установ. Президент Двайт Д. Айзенгавер, вітаючи українське жіноцтво у дні ювілею, пише у своїй грамоті:

„Всім учасникам бенкету для відзначення 70-ліття Українського Жіночого Руху, пересилаю привіт і ґратуляції. Цій праці, яку Ваша Організація вкладає у поборювання інтернаціонального комунізму, всі, що люблять свободу і справедливість, повинні дійсно бути вдячні. Пересилаю Вам свої щирі побажання для найкращих успіхів у святкуваннях".

Конґресмен Гюк Аддонізіо із Джерзі Сити у свойому привітальному письмі, висловив таке: ... „Непримирима і безконечна боротьба за визнання рівноправности жінок з чоловіками є значною частиною суспільної історії всіх країн. Це так само стосується України, як і Америки. Український рух за жіночі права, який є реальною силою в національному житті цієї країни більш як століття і який досяг свого найвищого осягу в організації Українського Жіночого Руху 70 років тому, не є так широко відомий, як мусів би бути, тому, що він нерозривно пов'язаний з українською національною боротьбою за визволення. Коли нещаслива Україна втратила свою незалежність, її нещасні люди були підкорені чужому автократичному царському режимові на століття. За таких умов головною метою для всіх українців була боротьба за здобуття політичної незалежности. Здається, що впродовж всієї своєї боротьби проти тиранії, українські провідники ніколи не відхилялись в своєму прямуванні до цієї цілі. Не зважаючи на ніякі втрати, вони прямували то національної і політичної незалежности і як ми тепер це розумієсмо, це є перша передумова дійсної свободи. І в той же самий час вони ніколи не забували про такі рухи, як жіночий рух за політичну і громадську рівність в усіх українських національних справах. Українські жінки є хребтом національного життя своєї країни. Це особливо було зв'язане з селом та з сільським господарством. Звичайно, московські тирани намагалися зруйнувати українське національне життя, але ми знаємо, що українські жінки докладають всіх своїх зусиль, щоб зберегти свої народні традиції. А ще більш важливим є те, що жінки України з непохитною посвятою віддають себе справі боротьби за національну і політичну незалежність. Будемо надіятись і молитись, щоб їхня ціль була осягнута у вільній і незалежній Україні".

Привітання надіслали ще сенатори: Марґарет Чейс Смит, Ірвінґ М. Айвс, Гомер Ферґусон, Роберт Гендриксон, Едварт Марвин, Джозеф МекКарті, Вільям Портел, Герберт Лімен, Джеймс Доффер, Александер Смит, і конґресмени: Рус Тамсон, Кетрін Сейнт Джордж, Лісвер Соловин, Пітер Родіно, Вільям Віднол, Ідес Раджерс, Едварт Гарт, Клер Гофман, Пол Файнол, Віра Бюкенен, Една Келлі, Томас Доад, Маґрит Черч, а дальше губернатор стейту Томас І. Дюї, майор міста Роберт Ваґнер і пані Перл Места. Організації: „Національний Жіночий Республіканський Клюб" — Геллен Ендерсон, „Доньки Американської Революції" — Марґарет Шомдер. „Американська Організація для поборювання рака" — Роберт Ляйден, „Жіноча Міжнародна Вистава" — Адел Скат і Робека Файнберґ.

Крім чисельних українських гостей від духовенства, релігійних, культурних, політичних і суспільних організацій, наспіли привітання від Архиєпископа Мстислава, Всп. о. Протоігумена М. Когута, СФУЖО пані сенаторки Олени Кісілевської, голови Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці проф. Романа Смаль-Стоцького, Головної Управи Українського Союзу Політичних В'язнів, Української Народної Помочі в Америці, Українського Лікарського Товариства в Америці і Товариства Українських Інженерів в Америці.

Ювілейний Комітет у Ню Йорку в складі: І. Бенцаль, Ольги Томашівської, Павлини Різник, Наталії Яворської, Дарії Степаняк, Ірини Повзанюк, Еви Корпало і Стефанії Галичин, Анни Середи, Дарії Кульчицької, Е. Силенко, д-р Ольги Плаксій — в почутті особистої совісти і громадської відповідальности, дав гарний матеріял українській історії.

**Прес. Від. Ювілейного Комітету.**

*З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ*

# У справі Зимового Походу

**Вельмишановний п. Редакторе!**

Прошу ласкаво вмістити на сторінках „Свободи" наступне моє вияснення:

У статті п. Л. Шанковського: „Значення Першого Зимового Походу" („Свобода", ч. 248, 24. 12. 54), що назагал передає вірно перебіг походу й умови, в яких він відбувся, вкралася мала неточність, коли автор згадує про с. Вільшанку.

П. Шанковський пише: „Ніч не принесла поліпшення ситуації, бо в с. Вільшанці, в різних краях села, лягли спочивати свої й вороги. Вночі вони натрапили на себе і між ними знявся великий нічний бій, який тривав до ранку".

У дійсності було трохи інакше. Правдою є, що в тому хаосі, що витворився був внаслідок зачепних діянь ген. М. Омельяновича - Павленка на тилах большевицького фронту, совєтські частини згубили орієнтацію, де свої, а де вороги. Це було причиною, чому саме одна з совєтських бриґад мала замір заночувати в с. Вільшанка, що в ньому відпочивали дійсно вщерть перетомлені деякі частини армії УНР, з яких головною силою була київська дивізія, на чолі з ген. Ю. Тютюнником. Але совєтська бриґада до с. Вільшанка не входила, як зазначено в статті, і на окраїні села відпочивати не лягала.

Біля 2-ої год. вночі, головні сили совєтської бриґади підійшли до окраїни села, де був розташований 3-й Окремий Кінний Полк, і були несподівано для них зустрінуті вогнем сторожевої охорони 3-го полку. У відповідь затріщали ворожі кулемети. Зогляду на перетомлення вояків, дуже темну, непроглядну ніч і взагалі невиразну ситуацію, ген. Ю. Тютюнник рішив не вв'язуватися в нічний бій і залишив село, обмежившись до кількох гарматніх стрілів у бік ворога. За ним потягнула решта нашого воякцтва. На мою долю випало прийняти бій сотнями 3-го Окремого кінного полку, щоб дати нашим частинам спокійно відступити і довести його до переможного кінця: кількасот полонених, із нач. штабу ворожої бриґади включно, гармати й величезний обоз.

Твердження, що ця ніч не принесла поліпшення нашій ситуації рівнож не відповідає дійсності. Було якраз навпаки. Швидка ліквідація цілої совєтської бриґади, яка могла б нарobити нам чимало лиха, допомогла скупченню наших сил, з метою прориву большевицького фронту в керунку до Ямполя й з'єднання з дивізією ген. О. Удовиченка.

**О. Вишнівський.**

## ПРАЦЯ
## HELP WANTED—MALE

**ВІДЛИВАЧ ФОРМ**
до карбування і допасування тільки форм з бронзу. Стала праця на Miami, Fla.
Телефон:
**MArket (N.J.) 2-0335**

**WETGRAIN SHAVERS;**
Досвідчений при виробі шкір.
BLANCHARD BROS. & LANE
408 Frelinghuysen Avenue
Newark, N. J.
**Bigelow 8-1343**

**BOLOGNA MAKER**, досвідчений; 3 дні в кухні, 2 дні в крамниці. Голоситись:
**LINDEN PORK STORE**
**123 No. Wood Ave., Linden, N. J.**
**LI 3-5086**

## HELP WANTED FEMALE

**ОПЕРЕЙТОРКИ**
Досвідчені в шитті спортових сорочок і блюзок. Стала праця, добра платня. Присмні умовини праці. Голоситись:
**CHATHAM PANTS CO.**
134 Noll St. (1 flight up), B'klyn
**Phone VA 1-7056**

**ЖІНКА**
до легкої праці в пекарні і Fountain.
$50 тижнево плюс комфортова кімната і харчування. Голос.:
**HENRY'S**
1414 Burnett Ave., Union, N. J.
Tel. Murdock 8-1391

**КЕЛЬНЕРКИ**
Повний або частинний час, стала праця. Платня і добрі „типси". Присмні умовини праці. Голоситись:
**33-11 Broadway, Astoria.**
**Phone RA. 6-9729**

**ПІКЛУВАЛЬНИЦІ**
практикуючі з дозволом.
8 годин, денна або нічна праця.
$200 місячно
Телеф.:
**Valley Stream 5-0462**

**ГОСПОДИНЯ (ПІКЛУВАЛЬНИЦЯ)**
Спання на місці у власній гарній кімнаті. 4½ р. дитина і немовля. Всі елек. приряди. Приємна домаш. атмосфера. Малий дім. Great Neck, L. I.
**Phone GR 2-10331**

**РЕЄСТРОВАНІ ПІКЛУВАЛЬНИЦІ**
$240 на місяць
**ПРАКТИКУЮЧІ**
$205 на місяць
Години 3—11
Малий Шпиталь.
**Dumont 4-0014 — N. J.**

**ОПЕРЕЙТОРКИ**
З досвідом у шитті жіночого одягу. "Section" праця. Добра платня, стала праця. Присмні умовини. Голоситись:
**L. & I. SPORTSWEAR**
**32-02 Queens Blvd. EX 2-0323**
**Long Island City**

## КНИЖКИ—ЖУРНАЛИ

**ДЛЯ ДІТЕЙ**
Нова збірка віршиків
**К. Перелісної**
**„ОЙ, ХТО ТАМ-"**
21 віршиків! Багато малюнків! Ціна 80 ці. При замовленні 20 прим. знижка 40%. Замовляти:
**K. PERELISNA**
**4509 Buell Drive, Fort Wayne, Ind.**

*КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ „В СВОБОДІ"*

# ПОСАДНИК ДЖЕРЗІ СИТІ ЗАКЛИКАЄ НАСЕЛЕННЯ МІСТА...

(Закінчення зі стор. 1-шої)

зокрема про старання, щоб відповіду декларацію в тій справі підписав теж і губернатор стейту п. Майнер.

**Проклямація Дня Української Незалежности**

Підписана посадником Джерзі Ситі п. Б. Беррі декларація про День Української Незалежности дослівно звучить:

Тому, що на день 22-го січня 1955 р. припадають 37-мі роковини вільної і незалежної Української Республіки, і

тому, що українці по всьому світі святкують 22-го січня в пам'ять колись вільної України, і

тому, що українці в Америці відзначають цей день скріпленням свої віри у волю для всіх народів та підтвердженням свого переконання, що тиранія і деспотизм не можуть довго вдержатись там, де люди так вірять, і

тому, що загальновідомо, що любов до демократії і волі продовжує жити в поневоленій Україні, хоч Республіка тривала коротко і впала жертвою насильної окупації совєтсько-російськими комуністами в 1922-му році, і

тому, що загальнопризнано, що резистанс відважного і патріотичного українського народу проти комуністичного тоталітаризму ніколи не припинявся аж до сьогоднішнього дня, —

тому то я, Бернард Джей Беррі, посадник міста Джерзі Ситі, проголошую оцим суботу, 22-го січня 1955-го, як ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ в Джерзі Ситі, і при цій нагоді закликаю всіх громадян цього міста приєднатись до громадян українського походження для відповідного і гідного відзначення цієї дати та великого значення, яке вона мала зокрема для Українського Народу. А дальше я оцим заряджую, щоб Національний Прапор України був публічно виставлений на Ситі Гол міста Джерзі Ситі в днях 22-го і 23-го січня 1955-го року.

На доказ того я оцим підписую своє ім'я і наказую прикласти Велику Печать міста Джерзі Ситі, в цьому дні 7-го січня, Року Божого 1955-го.

Підписаний: Бернард Дж. Беррі, посадник міста Джерзі Ситі.

**Широкий відгомін у місцевій американській пресі**

Импреза в Ситі Гол відбилася широким відгомоном у місцевій американській пресі. На увагу заслуговує зокрема вістка, подана в „Джерзі Джорнел" з 8-го січня. З довшій інформації, затитулованій: „Український прапор, подарунок містові, повівтиме в День Української Незалежности", між ін. сказано:

„Тисячолітній блакитно-золотий прапор, що символізує українську волю, повівтиме з фронту міського будинку Джерзі Ситі 22-го січня, в Дні Української Незалежности. Прапор передано посадникові Бернардові Беррі вчора, як представники Джерзі Ситі приєднались до понад трьох сотень українських американців в офіційному святкуванні Різдва за Юліянським календарем. Заля зібрань у ратуші, що була свідком безчисленних і галасливих політичних суперечок, хвилювала вчора побожними, одушевленими мелодіями століттих українських різдвяних колядок. Марсел Вагнер, провідник події, говорив, що з уваги на рух серед українців в З'єдинених Державах, щоб приєднатись до латинського календаря, вчорашнє святкування Різдва могло б бути останнім в дні 7-го січня. Посадник Беррі та комішенери Доналд Спенс і Джозеф Сорісро та, раніше, Лоренс Гвіпел і Пошуа Рінгл поклали свої підписи під резолюцію міської комісії, проголошуючи день 22-го січня, Роковини Українського Зриву в 1918-му році, Днем Української Незалежности в Джерзі Ситі.

„Джерзі Ситі є головною квартирою Українського Народного Союзу, що нараховує понад 70,000 членів, та українськомовної газети, щоденника „Свобода". В сцені, яка нагадувала старовинний звичай громадян передавати подарунки своїм володарям, дві одягнені в чудові національні костюми дівчини, Христина Боднар і Оксана Луців, передали посадникові Беррі прапор та чудово вишиту подушку для п-ні Беррі. Промовці висловлювали надію на швидке визволення поневоленої совєтами України... Насолодою того пополудня було відспівання 5-ох колядок хором Української Католицької Церкви св. Петра і Павла, під диригентурою п. О. Стецури. Не було жадного іншого звуку, як гимни, що лунали на просторах України перед століттями, прозвучали по Ситі Гол. Міські урядовці, що звичайно виходять з будинку о 4-ій годині, зупинились, щоб послухати, а затверділі політично міські представники їх щиро оплескували. Між промовцями і (представниками) були Всч. о. В. Лотович, парох церкви; Д. Галичин, голова УНС; А. Драган, редактор „Свободи"; А. Шаран та Ст. Шумейко".

Разом із цією віщкою, „Джерзі Джорнал" помістив теж фотографію, як дві дівчини передають посадникові прапор.

Довшу вістку про цю імпрезу надрукував теж „Гудсон Диспач", помістивши теж фотографію, як посадник Беррі, у присутності Всч. о. Лотовича, п. Д. Галичина, адв. Вагнера, п. Шарана та згаданих двох дівчат підписує декларацію про День Української Незалежности.

## ДО УКРАЇНЦІВ З БУКОВИНИ

Гурт буковинських емігрантів запланував опрацювати й видати великий ілюстрований науковий твір „Буковина". Історична конечність зобов'язує нас видати цю працю. Плянування і підготовлення матеріялів тривають уже поверх трьох років. Джерела й матеріяли, доставлені численними співробітниками, опрацьовує редакція у складі: Т. Бриндзан, А. Жуковський і Д. Квітковський. Велика етнографічна карта Буковини у вісьмох кольорах (1:300.000) уже надрукована і буде включена до книги.

Для фінансової господарки створено Видавничу, а для перевірення фінансів — Котрольну Комісію. Видавнича Комісія (І. Попович, Ф. Л., А. Жуковський, Д. Яремчук, І. Кирстюк) має завдання придбати потрібні фонди на видання і тому звертається до всіх буковинців щиро підтримати цей почин добровільними датками.

Жертводавці, які зложать по 10 доларів і більше, одержать один примірник книжки. Ті, які пожертвують від $25.00, стануть добродіями, а від $50.00 будуть зараховані членами-фундаторами і їхні імена будуть вміщені в книзі.

Листи просимо адресувати:
P. O. Box 4009,
Philadelphia 18, Pa. U.S.A.

Поштові перекази (Money Orders) або чеки просимо виповнювати на:
"Fund Bukovyna"
Philadelphia 18, Pa. U.S.A.

Зазначуємо, що ніхто з членів вищенаведених Комісій або з-поміж співробітників цього твору не є платений; навпаки, всі вони виконують свою роботу, як священний обов'язок супроти своєї батьківщини. Евентуальний дохід призначений на скорочене видання цього твору в одній із світових мов з метою ширити правду про Буковину і серед чужинного світу.

Р. Смаль-Стоцький, І Панчук, ЗДА.
О. прот. В. Слюзар, о. прот. Д. Фотій, Д. Білак, О. Старчук, М. Суховерський, Канада.

## Незавидна доля дітей Сталіна

Відень. — Василій Сталін, син „ясного сонечка", помер восени мин. року в якомусь азійському концентраційному таборі, а Свєтляну Сталіну виселено з Москви і вона живе десь на провінції. Таку вістку принесла австрійська преса, покликаючись на інформації, здобуті від неназваного західнього дипломата, що переїздом з Москви затримався був у Відні. Василій Сталін, пияк і авантюрник, дістав був під час останньої війни рангу генерала летунства, хоч не мав ані високої військової освіти, ані воєнних заслуг. Старшинський корпус совєтської армії його ненавидів. Сталінового сина арештували зараз після ліквідації Берії. В останніх днях недуги Сталіна його сина та доньки не допущено до смертної постелі батька, і цей факт є одним із найповажніших доказів, що зі смертю диктатора не було так, як про це писали офіційні повідомлення. Василія Сталіна арештували буцімто після того, як він в п'яному стані погрожував новим володарям Кремлю.

**ПОДЯКА**

Складаємо щиру подяку всім Приятелям, Рідним і Знайомим, які ділили з нами хвилини нашого нещастя і взяли участь в Богослуженнях і Похоронах нашого дорогого Брата і Стрийка

**бл. п. МИХАЙЛА БІЛАНА**

Щирохристиянська подяка в першій мірі Всеч. Отцю Луцишиновi за відправлення Панахиди і заупокійної Служби Божої за душу б. п. Михайла. Панові Меценасові Бабюкові Р. за зворушливі і щирі прощальні слова над гробом Покійного. Всім сусідам Покійного за звеличання своєю присутністю похоронних обрядів. Всім Рогатинцям за участь в похоронах і за чудові вінці. Українському Спортовому Клюбові в Ню Йорку, пп. Кравченкам за письмені вияви співчуття і всім тим Знайомим і Приятелям бл. п. Брата, які разом з нами переживали тяжкі хвилини нашого горя.

Нашій дорогій Родині за квіти, поміч і слова потіхи.

Панові Яремі, власникові похоронного заведення, за направду щиру поміч і поради.

Хай Всевишній надіслить Вас усіх ласками за направду Християнську поставу в хвилинах нашого горя, в момент відходу у вічність нашого невіджалованого пам'яті Брата Михайла.

Брат **ОЛЕКСАНДЕР** з Родиною.

**КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.**

**У святочні дні та довгі зимові вечорі**
**ДАСТЬ ВАМ БАГАТО КОРИСНОЇ РОЗВАГИ І ВІДПОЧИНКУ ВЕЛИКИЙ, ІЛЮСТРОВАНИЙ**
# КАЛЕНДАР „СВОБОДИ"
**на 1955-ий РІК**

У Календарі, крім потрібних і необхідних для Вас календарних інформацій, знайдете найбільш інтересні статті і спомини та майже три десятки коротких, вибраних оповідань, новель, фейлетонів, віршів, гуморесок та дотепів.

**УСЕ — ТІЛЬКИ ЗА ОДИН ДОЛЯР!**

Календар можна набути у секретарів відділів УНС, або безпосередньо в Адміністрації „Свободи". Замовлення, разом з грошевою належністю, посилайте на адресу:

**"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.**

**Season's Greetings**
НОВОРІЧНІ ПОБАЖАННЯ
**ORANGE SAVINGS BANK**
288 MAIN STREET ORANGE, N. J.

## MISCELLANEOUS

**НА ЦІЛІ СВЯТА ГОТОВІ ПРИЙНЯТТЯ!**
Подаємо обід, який Вам подобається.
ДАРОМ ДОСТАВА
**KI. 8-5200**
RIVERDALE DELICACIES
3527 Johnson Avenue Near 236 Street, Bronx, N. Y.

Ол. Неприцький-Грановський:
**ІСКРИ ВІРИ**
Поезії, том 5
**Ціна $1.50.**
Замовляти:
**SVOBODA**
**81-83 Grand St. (Box 346)**
**Jersey City 3, N. J.**

## ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

**НЮ ЙОРК, Н. Й.** — Річні загальні збори 117 Відд. (Запорозька Січ) відбудуться в суботу, 15. січня, в год. 8-ій веч., в приміщенні 33 Е. 7-а вул. Обов'язком всіх членів явитися на збори, які вирішують всі справи на цілий рік. — С. Кучма, пр.; В. Калина, секр.

**ВЕЛИКІ ЦІННОСТІ**
які запевняють чудову їзду автом через цілий рік.

| | |
|---|---|
| '54 Cad. El Dorado light Blue | |
| '54 Cad. Sd., Unus. Val. | $4095 |
| '53 Cad. Limo., Air Cond. | 3895 |
| '53 Cad. Cp. de V.,T-Tone | 3495 |
| '53 Cad. Conv., Sporty | 3395 |
| '53 Cad. '62' Sd., Air Con. | 3395 |
| '53 Cad. '60-S', Gorgeous | 3295 |
| '53 Cad. '62' Sd. Pr. Strg | 3195 |
| '52 Cad. '62' Sd., Beautiful | 2645 |
| '51 Cad. '62' Sd.,H'h Qual. | 2095 |

**ДОБРА НАГОДА В ОБМІНІ АВТАМИ.**
**N. Y. Cadillac**
980 ATLANTIC AVENUE
NEvins 8-2500

## Посмертні Згадки

**ГРИГОРІЙ КЛАПЩАК**, член Т-ва „Свобода", відділ 194 УНСоюзу в Ню Йорку, упокоївся по довгій недузі 29-го грудня 1954 р. Покійний походив із Делятина, пов. Надвірна, Зах. Україна. По тяжкій скитальщині прибув враз з родиною до Америки та вступив в члени УНС в 1949 р. Покійний був щирим українцем. Залишив горем прибиту дружину Марію, дітей, зятя та внуків. Похорон відбувся 3-го січня 1955 р. з погреб. заведення П. Яреми в Ню Йорку. — В. П. П.;
Управа відділу.

**ВАСИЛЬ КОСЦІВ**, член Т-ва „Дарахівщина" 275 відд. в Джерзі Ситі, Н. Дж., упокоївся по довгій і тяжкій недузі 24-го грудня 1954 р., проживши 65 років. Покійний походив з села Дарахів, пов. Теребовля, Зах. Україна. Був тихої вдачі і добрим громадянином. Полишив горем прибиту дружину Марію і дві доньки Теклю і Станиславу, всі є членами УНСоюзу. Похорон відбувся 28-го грудня з похоронного заведення до укр. гр. кат. церкви св. Петра й Павла а відтак на цвинтар „Голи Крос" в Норт Арлінгтон, Н. Дж. — В. П. П.!
І. Щупляк, секр.

**ПРОБЛЕМА КІМНАТИ ДЛЯ ГОСТЕЙ РОЗВ'ЯЗАНА!**
**The VAN CORTLAND MOTEL**
Broadway at 255 St., N.Y.C.
Коли не маєте вільної кімнати вдома — Ваші гості будуть вдоволені, коли Ви їх переночуєте в наймодернішому мотелі The VAN CORTLAND. Прохолоджувані кімнати, килими від стіни до стіни. Стилеві меблі, зеркала, туші, даром радіо і паркування. Кава на снідання "on the house".
**APPROVED A A A**
**AMERICAN MOTEL ASS'N**
**Phone: Kingsbridge 9-7272**

**OIL BURNERS**
**$279 З РОКИ СПЛАТИ**
включаючи огрівач, резервуар, контролю й інш. тільки $8,25 на місяць.
**БЕЗ ЗАВДАТКУ.**
**НА. 4-3526**
LICENSED & BONDED
Member Licensed Oil Burner Installers of Queens
**ANCHOR**
OIL CORP.
126-30 Willets Pt. Blvd.
Corona, L. I.

**Ушкоджені авта спонують і малюють фахівці.**
Для Вашої вигоди маємо тепер запасові авта. Коли Ваше авто є в направі, ми випожичаємо Вам авто в доброму стані, забезпечене і готове до Вашого вжитку.
**PARAMOUNT AUTO BODY**
**281 U-Dale Ave., Uniondale**
**Tel.: IVanhoe 9-2303**

**КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.**

ПРО роман Василя Барки „РАЙ" писали вже літературні критики й звичайні читачі (Л. Луців, К. Кисілевський, М. Островерха, Л. Шанковський, Т. Т., О. Чернова, С. Карпевичева, Юрій Шерех і О. Решетило) і всі вони високо оцінили цей Варчин твір.

**ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ ЦЕЙ ВЕЛИКИЙ РОМАН**
**ВАСИЛЯ БАРКИ**
# „Р А Й"
Його можете купити в кожній книгарні, або просто в Видавництві:
**"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.**
**Ціна тільки $3.00, які можете прислати в листі.**

**МАЮ БІЛЯ 40 КАНАРКІВ**
домашнього ховy. Продам всі разом, або по одному по низькій ціні. Всі співають і також добрі на розмноження. Адреса:
**38 Walnut St., Montclair, N. J.**
**Tel. Montc. 3-5131M.**

## BUSINESS OPPORTUNITY

**ЛОНЧОНЕТА І СОДОВІ ВОДИ**
Телефон:
**TW 4-9256 або**
**EV. 2-4897**

**ДЕЛІКАТЕСЕН—ГРОСЕРНЯ**
морожені харчі і пиво. Повне влаштування, биз. положення. 4 кімнати. $80 рент за апарт. і секл. Ідеальне для подружжя. Тільки $5,500. Телеф. власника:
**Cloverdale 2-3073**

**ГОТЕЛЬ**
з pkg license—вибудований 1953
**Дохід $13.500**
Добрий будинок, 20 кімнат, пароге огрівання, міс. вода, пивниця-холодильня. Всі меблі й влаштування. Гараж на 3 авта, місце на паркування. Податок 159 на рік. Будинок забезпечений на $23,000. Дозвіл $480, оцінa $350. Тільки $25,000, половина готівки + товар $3,000.
**BATSON REALTY**
**REPR. GEORGE A. DAHL**
**E. Main Street, Cobleskill, N. Y.**
**Tel. 607**

**GENERAL STORE**
з дозволом на напитки. Добре поставлений бізнес. Продається з уваги на недугу. Телеф. в понеділки перед 12 A.M., в інші дні в кожний час.
**Mattawan 1-1637 — N. J.**

**САЛЬОН КРАСИ**
Rockville Center, доскінале положення. Повний виряд. Засноване тому 20 р. Власник продає по дуже умір. ціні. Тільки малий завдаток. Телеф. власника між 7—8 P.M.
**Long Beach 6-1362**

## REAL ESTATE

**VALLEY STREAM**
5-кімн. бонгало, мур. фронт з азбест. шинглями. Викін. підвал, пошир. піддаш., гараж, фронт. веранда, патіо, робітня, 40x100 площа, огорожено. Догідно до всього: школа, склепи, комуник. **46 Ash St. or call CU 5-7013**

**Greenpoint—Brooklyn**
8-род. мур. дім в доброму стані. Шість 5-кімн. і два 4-кімн. апарт. з лазничками. 2 бльоки до собвею. 5-кімн. апарт. вільний для купця. Річ. дохід $2332, жадає $13.500, тільки $4,000 готівки. Телефон: **Pulaski Realty, 151 Westbury Ave., Mineola, L.I. Tel. Pioneer 7-2008.**

**ST. MARKS AVE., BROOKLYN**
21-род. дім. Дохід $13,000. Готівки $9,000.
**PARK PLACE, BROOKLYN**
8-род. дім. Дуже чистий. Дохід $6,200. Ціна $18,000.
Поміркованi сплати. Телеф:
**Mr. MOTEL UL. 8-0360**

Нова книжка гумориста
**ІВАНА КЕРНИЦЬКОГО**
**Перелетні Птахи**
Оповідає про веселі пригоди мандрівників, що з України дочимчикували до Америки.
**Ціна $1.50.**
Замовляти в „Свободі".
**P. O. Box 346,**
**Jersey City 3, N. J.**

**ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОД. МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ**
GR. 7-8951
AUTO REPAIR
**КУРСИ МЕХАНІКІВ КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ.**
Постараємося для Вас про егзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплом. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахові. Залож. в 1916.
**L. TYCHNIEWICZ, директор**
**METROPOLITAN AUTO SCHOOL**
**155 — 2nd Ave., близ. 10th St.**
**NEW YORK CITY**

## РОЗШУКИ

Маруся **КОЗАК** пошукує брата Павла **КОЗАКА**, в 1946 році перебував в Ню Йорку. Читачі укр. преси, хто знає Павла Козака подайте відомості на адр.:
**JOHN GROSZKO**
Box 23,
**Coleman, Alta., Canada.**

Прошу панів **П. ШАНДА** і **Г. СЕМЕНЮКА**, які мешкають в стейті Мінесота, як що вони знають Красюка Якова і село Попельно, то прошу писати на адресу:
**KRASJUK YAKIW**
**3730 Martin, Detroit 10, Mich.**

Віктор **ІВАНИЦЬКИЙ**, син Арсенія, пошукує **ТОДОТА ДОЦЕНКА** із заводу столяр виїхав до Америки в 1913 році, як також **ПАРАСКУ ГАЄВСЬКУ** (дівоче прізвище), обоє походять із міста Хмельника, Східня Україна. Хто знав би про них, або вони самі, прошу ласкаво голоситись на адресу:
**VICTOR IWANYCKYJ**
**610 Columbia St., Hudson, N. Y.**

**ЛІЛЯ ЛИПЧАНСЬКА**
пошукує свого бувшого мужа інж. **АНАТОЛІЯ ЛИПЧАНСЬКОГО**, який перебував у Німеччині до 1948 року.
Писати:
**LILLY LYPCHANSKA**
3624 Park Avenue So.
Minneapolis, Minn.

**ДОРА ЛУКЕНЧУК** пошукує свою сестру **ПАРАСКУ ЛУКЕНЧУК**, дочка Василя і Анни Лукенчук, зі села Ясінки, пов. Коломия. Останній її побут Rottendorf, Німеччина. Хто знає про її адресу, голоситись на адресу:
**ZOFIA JASENOWSKA**
**R. D. 1, Perkiomeville, Penna.**

*КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ „В СВОБОДІ"*

**МУЖЧИНИ, ЖІНКИ**

Якщо ви не вдоволені тим, що не можете втішатися вигодами, які вам дає ПРИРОДА, тому, що вам їх замало або не вповодзі, з недостачі належних вітамінів в щоденній дієті, то прочитайте оце.

Вас повинні спеціально цікавити вістки від тих, що мали найбільші добродійства з уживанням формули, знаної як TRI-X. Це та формула, якої пошири дуже дає більше між мільйонами запотребування для дорослих деяких загально признаних вітамінів.

Якщо ви відчуваєте, що ви тепер негайно скористати з такого складника, то ви будете радій довідатися, що ви можете дістати потрібну кількість, коли виплатите оцей вирізок до **OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. 8, Peekskill, N. Y.** Звідти вишлють вам негайно пачку вартости $3.50 відворотною поштою. Не потребуєте посилати грошей з замовленням. Заплатите поштарі при доставі.

Ім'я ____________
Адреса ____________
Місцевість ________ Стейт____

**ІВАН КОВАЛЬЧИК**
**FUNERAL HOME**
**COMPLETELY AIR CONDITIONED**
**ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ NEW JERSEY**
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
**John KOWALCHYK**
**129 GRAND STREET,**
**cor. Warren Street,**
**JERSEY CITY 2. N. J.**
**Tel. HEnderson 4-5131**

**ІВАН БУНЬКО**
**УКР. ПОГРЕБНИК**
Обслуга чесна і найкраща.
**ЦІНИ ПРИСТУПНІ.**
**JOHN BUNKO**
Licensed Undertaker & Embalmer
**437 EAST 5th STREET**
**New York City**
REASONABLE PRICES
Telephone: GRamercy 7-7661

**ПЕТРО ЯРЕМА**
**УКР. ПОГРЕБНИК**
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околиця
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
**PETER JAREMA**
**129 EAST 7th STREET**
**NEW YORK, N. Y.**
**Tel.: ORchard 4-2568**

**ТАРЗАН, Ч. 3391. Нокавт.**

3391
IN A FLASHING ARC, THE LONG KNIFE PLUNGED DOWNWARD. "NOW, WRETCH -- YOU DIE!" RAMBUL CRIED
UNSEATED FROM HIS HORSE BY TARZAN, THE HUMILIATED RAMBUL SPRANG FOR THE APE-MAN IN A MURDEROUS RAGE
BUT THE APE-MAN DUCKED, PARRIED -- AND SENT A HARD, SMASHING BLOW. THE PIRATE WENT DOWN, BLEEDING.
Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Зтягнений Тарзаном з коня принижений Рамбул скочив до мавполюдини з смертоносною лютістю.

Довгий ніж у блискавичному луці майнув вниз. — Негіднику, тепер... ти згинеш!, — крикнув Рамбул.

Але мавполюдина зігнулася, відбила удар... і вдарила сильно й катастрофічно. Пірат упав, залитий кров'ю.